

Heb jij mij lief?

Simon Petrus, een intrigerende man. Gepassioneerd, machtig én breekbaar. Een man op wie andere mannen jaloers zijn: Paulus bijvoorbeeld. Hij meet zich graag met Petrus, zet zich tegen hem af en gaat zelfs zo ver dat hij hem verraad aan het evangelie verwijt (Gal 2,11–14).

Het gaat er niet zachtzinnig aan toe. Onderlinge solidariteit omwille van de gezamenlijke zaak? Niet perse! Ook in de eerste eeuw valt het gevecht om de beste posities op de apenrots in de evangeliën te bespeuren. Nee, het waren geen heiligen, de volgelingen van Jezus. Niets menselijks was hun vreemd. En precies zo worden ze dan ook in de bijbelse verhalen geschilderd. De held als antiheld.

Uit de brief aan de Corinthiërs (1. Cor. 9) weten wij dat Simon Petrus getrouwd was - en zijn vrouw meenam op zijn missiereizen. Zal zij net als haar man het evangelie hebben verkondigd? Immers, ook Euodia en Syntyché hebben Paulus het goede nieuws helpen verspreiden (Fil 4:2). Misschien was het wel hun taak het evangelie aan de vrouwen door te geven. Er waren immers veel vrouwen betrokken bij de Jezusbeweging. Het blijft gissen, het is niet overgeleverd, we kennen niet eens de naam van de vrouw van Simon Petrus - maar het zou best kunnen dat zij net als haar man Petrus een belangrijke rol speelde in de Jezusbeweging van die tijd.

Trouwens: Is het niet amusant dat de Katholieke Kerk Petrus later als de eerste “paus” omarmde: een “paus” die getrouwd was en die op zijn reizen zijn vrouw meenam. Een celibatair leven heeft hij waarschijnlijk niet geleid.

Maar terug naar Simon Petrus: Hij en zijn vrouw, zijn broer Andreas en zijn schoonmoeder woonden in hetzelfde huis in Kafarnaüm. Waarschijnlijk heeft ook Jezus daar een tijdje gewoond, want op een dag, nadat hij op de sabbat in de synagoge – die direct naast het huis van Simon Petrus lag - de dienst had geleid, geneest hij daar Petrus’ schoonmoeder. En ook veel van zijn wonderen gebeuren in die buurt.

Zij waren heel close Jezus en Simon. Kenden elkaar héél goed. En Simon ging voor Jezus met hart en ziel. Toen aan de zee van Genezareth had de visser Simon alles laten staan en liggen en was Jezus gevolgd. Hij is een gepassioneerde man, koppig, eigengereid, haantje de voorste en zo wordt hij snel de woordvoerder van de groep van twaalf. Ja, hij is bereid om met Jezus te sterven, als het moet. En wanneer Jezus zijn twaalf leerlingen vraagt: ‘wie zeggen jullie dat ik ben’, is hij meteen de eerste die uitroept ‘Jij bent de christos, de gezalfde’. Daarop geeft Jezus hem de Aramese bijnaam Kephas, rots, in het Grieks: petros. Op deze rots wil Jezus zijn gemeenschap bouwen, zijn ekklesia.

In zijn ijver voor de gezamenlijke zaak is Simon Petrus soms overmoedig en gaat hij over de schreef. Zoals bijvoorbeeld toen in de tuin van Getsemane, waar hij in het verdedigen van zijn vriend en meester naar het zwaard grijpt – en Jezus de schade weer moet herstellen.

En dan komt het ehech. Uitgerekend hij, die beweerde zelfs met Jezus te willen sterven als het moet, gaat door de knieën. Hij verloochent hem drie maal.

En nu zitten ze weer bij elkaar, bij de zee van Genezareth, waar alles voor Simon begon; ze zitten rond het vuur en eten samen, net als vroeger. Iedereen is erbij, iedereen weet wat er is gebeurd. En de vreugde om Jezus terug te zien, te weten dat zijn en ook hun verhaal doorgaat, dat de dood aan het kruis niet het laatste woord had, mengt zich met gevoelens van schaamte. Zeker bij Simon Petrus – zijn verraad staat tussen hem en Jezus in.

En dan – na het eten – brengt Jezus het pijnlijke thema ter sprake. Hij kiest niet de weg van de directe confrontatie. Geen zout in de wonden, geen openbare aanklager die de schandelijke daad nog een keer in geuren en kleuren omschrijft. Jezus weet maar al te goed hoe kwetsbaar en schuldig Simon Petrus zich voelt en zo kiest hij de weg van de empatische confrontatie. Hij spreekt hem niet aan met Petrus, ‘de rots in de branding’, maar met Simon, waardoor zijn kwetsbare en ook falende kant naar de voorgrond schuift.

Jezus stelt hem een ontwapenende vraag, die niet alle verdedigingsmechanismen bij Simon op scherp zet, die niet op de breuk tussen beiden voortborduurde maar op de vertrouwde en de vriendschap, die hen met elkaar verbindt: 'heb je me lief, Simon.

Jezus vraagt degene die hem drie keer heeft verloochend, drie keer of hij hem liefheeft. Een kwetsbaar en ontroerend tafereel dat zich daar aan de zee van Genezareth rondom het kampvuur afspeelt.

'Simon, zoon van Johannes, heb je me lief, meer dan de anderen hier?' vraagt Jezus de eerste keer aan Simon. Fijntjes herinnert Jezus hem met deze woorden aan zijn zelfoverschatting, aan de manier waarmee hij zichzelf in het verleden boven de andere leerlingen plaatste. In zijn antwoord vermijdt Simon Petrus de vergelijking met de anderen. Hij houdt het bij zichzelf. Sinds het verraad is zijn hybris getemperd – hij zoekt niet meer de competitie met de anderen en antwoordt bescheiden: ja, Heer, je weet dat ik van je houd.

En Jezus vraagt hem voor de tweede keer: 'Simon, zoon van Johannes, heb je me lief? En opnieuw antwoordt Simon Petrus: Ja, Heer, je weet dat ik van je houd. Het competitieve element heeft Jezus nu achterwege gelaten. Maar opvallend is een ander verschil in dit vraag- en antwoordspel: Jezus gebruikt het Griekse woord *agapao* voor 'lief hebben'. Het drukt de gepassioneerde en onbaatzuchtige liefde uit. Simon daarentegen gebruikt in zijn antwoord beide keren het Griekse *fileo*, dat eerder voor de wederkerige vriendschappelijke liefde staat. Ook op dit punt doet Simon een stapje terug: hij heeft zichzelf overschat en was niet in staat tot *agapao* – hij heeft van zijn fouten geleerd, een loutering doorgemaakt, en hij trekt daaruit zijn conclusie: het is de *fileo* die hij kan geven.

En wanneer Jezus hem tenslotte voor de derde keer vraagt: Simon, zoon van Johannes, heb je me lief en Simon droevig wordt en getergd antwoordt: Heer, u weet alles, u weet toch dat ik van u houd – gebruikt ook Jezus het woord *fileo*.

Drie maal is een bijzonder getal in het Nieuwe Testament: Jezus heeft in de tuin van Gethsemane God drie keer gevraagd de beker van het lijden aan hem voorbij te laten gaan; Paulus heeft God drie keer om genezing gebeden en drie maal kraaide de haan bij het verraad van Petrus. Intense en definitieve gebeurtenissen worden op die manier weergegeven. En drie maal krijgt Simon Petrus nu de opdracht – met de andere leerlingen als getuigen –, om de verantwoordelijkheid voor de kudde, de ekklesia, op zich te nemen. Een verantwoordelijkheid, die op *fileo* berust – op de liefde die niet het principe van competitie en concurrentie huldigt maar de wederkerige vriendschap als een hoog goed beschouwt – een dienend leiderschap.

De helden in de bijbel maken fouten. En in de evangeliën worden die fouten zorgvuldig genoteerd. Ze komen op tafel, hoe pijnlijk ook, maar altijd met een blik die op de toekomst is gericht. Je wordt er als mens niet op afgerekend. Simon Petrus heeft jammerlijk gefaald, maar hij heeft er ook van geleerd. En - hij geeft het inzicht dat het hem heeft opgeleverd niet meer op. Zijn kwetsbaarheid heeft hem sterker gemaakt. Hij krijgt een nieuwe kans. Nog steeds, of misschien juist nu, is hij de Petrus, de rots, aan wie Jezus zijn kudde durft toe te vertrouwen.

De God van Jezus beoordeelt ons niet op de fouten die we maken in ons leven, maar op wat we er vervolgens mee doen. Juist in onze huidige prestatiegerichte samenleving is dit het goede nieuws. Niet het winnen van de concurrentieslag is belangrijk, niet de hoogste plek op de apenrots, maar het antwoord dat ik geef op de vraag: Heb je mij lief? Ben ik bereid mij te laten leiden door *fileo*? Wil ik van mijn fouten leren en vanuit die kwetsbaarheid mijn talenten inzetten en verantwoordelijkheid nemen? Simon Petrus is onze gids en de opgestane onze steun en toeverlaat. In het vertrouwen op hem groeien we boven onszelf uit.

Moge het zo zijn.

Manuela Kalsky

Gelezen: Johannes 21:15-19